

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วนคือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

1.1.2 เพื่อศึกษาการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยอง

1.1.3 เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.1.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในแนวทางการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 16 ราย โดยแบ่งออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ ได้แก่ สวนสุภัทราแลนด์ (800ไร่) สวนละไม (500ไร่) สวนบ้านเรา (100ไร่) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้สูงอายุบ้านจำรุง (เป็นกลุ่ม) สวนขนาดกลาง ได้แก่ สวนลุงทองใบ (50ไร่) สวนคุณไพบูลย์ (50ไร่) สวนขนาดเล็ก เป็นสวนที่มีพื้นที่น้อยกว่า 50ไร่ ได้แก่ สวนยายดา สวนป้าหนั้น สวนผู้ใหญ่สมควร สวนแสงแดด สวนลำควน สวนผู้ใหญ่เสวต สวนคุณพิชัย สวนคุณน้อย สวนประสมทรัพย์ สวนสุปัญญา และนักท่องเที่ยว ประชากรที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2558 จำนวน 160 ราย

1.2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน อายุเฉลี่ย 52.81 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาส่วนใหญ่

จบการศึกษาปริญญาตรี การประกอบอาชีพส่วนมากทำสวนผลไม้และการประกอบอาชีพที่ไม่ใช่การเกษตรประกอบอาชีพค้าขาย สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.75 คน รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตร (ไม่รวมรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร) รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 500,000 บาท รายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 792,125 บาท รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 1,648,125 บาท รายจ่ายในการประกอบอาชีพเกษตร (ไม่รวมรายจ่ายจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร) รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน 215,625 บาท รายจ่ายในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน 403,500 บาท การมีตำแหน่งทางสังคมส่วนมากเป็น ประธานศูนย์การเรียนรู้, ประธานกลุ่มต่างๆ อสม.รองประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ, ที่ปรึกษาอบจ.ด้านไม้ผล การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร สมาชิกกลุ่มลูกค้า ชกส.และวิสาหกิจชุมชน แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ ทุนตัวเองและกู้ยืมเงิน เงินทุนกู้ยืมเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร กู้รศก./สถาบันการเงิน

2) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 36.23 ปี สถานภาพการสมรสโสด การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี การประกอบอาชีพพนักงานบริษัท การเดินทางมาท่องเที่ยวนิยมเดินทางไป-กลับวันเดียวถ้ามีการพักค้างเลือกที่พักค้างคืน แบบรีสอร์ท การบริการต้องการบริการด้านอาหารพื้นเมือง/พื้นบ้าน ผู้มาท่องเที่ยวได้รับข้อมูลอินเทอร์เน็ต สิ่งที่น่าสนใจเกษตรปลอดสารพิษ เคยท่องเที่ยวเชิงเกษตรระหว่าง 1 – 3 ครั้ง สถานที่ที่น่าสนใจที่จะเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/ธรรมชาติ วัตถุประสงค์หลักการท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่วนใหญ่การพักผ่อน ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานระดับใดควรมีบทบาทส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือระดับท้องถิ่น (อบต. เทศบาล อบจ.)

1.2.2 การดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร เฉลี่ยเกษตรกรจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรนาน 8.06 ปี ลักษณะการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรร้อยละ 100 เปิดสวนผลไม้ให้ชม สมาชิกที่ช่วยเหลืองานท่องเที่ยวเชิงเกษตร เฉลี่ยมีคนช่วยเหลือ 4.31 คน การจ้างแรงงานท่องเที่ยวเชิงเกษตรผู้ประกอบการท่องเที่ยวแหล่งใหญ่ เฉลี่ยการจ้างแรงงาน 17.88 คนการเปิดบริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนมากให้บริการเฉพาะฤดูกาล ส่วนน้อยที่จะให้บริการตลอดปี แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีบริการสาธิต มีบริการมัคคุเทศก์ การบริการอาหาร การบริการที่พัก การจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์แปรรูป การรักษาความปลอดภัย มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น มีการให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการจัดฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่พนักงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานที่ควรมีบทบาท

มากที่สุด ในการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือหน่วยงานระดับท้องถิ่น (อบต.,เทศบาล, อบจ.) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ การเชื่อมโยงด้านการตลาด การเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับแหล่งอื่นๆ การเกษตรที่สามารถพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวได้มีความคิดเห็นควรผลผลิตทางการเกษตร กระบวนการผลิต วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแปรรูปผลผลิตเกษตร จังหวัดระยองมีจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าจังหวัดระยองมีจุดเด่นด้านผลไม้อร่อย ธรรมชาติ และคุณภาพดี แหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงาม อาหารพื้นบ้านอร่อย ระยะเวลาไม่ไกลจากกรุงเทพ ผลผลิตด้านแปรรูป, วิถีชีวิตชุมชน

1.3 ความต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.3.1 ความต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของผู้ประกอบการแหล่ง

ท่องเที่ยว ที่ได้ทำการศึกษาพบว่าความต้องการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนามาก ได้แก่

1) **กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร** ระดับความสำคัญและจำเป็นที่มีความต้องการพัฒนาในแต่ละด้านได้แก่ 1) การเชื่อมโยงกิจกรรมกับแหล่งท่องเที่ยว คือ การเยี่ยมชมสวนผลไม้ การเยี่ยมชมการแปรรูปผลผลิตเกษตรและการเยี่ยมชมสวนผักปลอดสารพิษ 2) การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ คือ สินค้าแปรรูปผลผลิตของกลุ่มแม่บ้าน/วิสาหกิจชุมชน ผลไม้สด ผักสด ของใช้/ของที่ระลึกต่างๆ และพันธุ์พืช ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผัก พืชสมุนไพร 3) การอบรมให้ความรู้/ภูมิปัญญา/เทคโนโลยีด้านเกษตร คือ การดูแลและบำรุงไม้ผล การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร รูปแบบกิจกรรมเกษตรเช่นวิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียน/ผลไม้ที่ถูกต้องและการขยายไม้พันธุ์ไม้ผล 4) กิจกรรมสาธิต คือ การสาธิตการแปรรูปผลผลิตเกษตรและแปลงรวบรวมพันธุ์พืชและจำหน่าย

2) **แหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน** ระดับความสำคัญและจำเป็นที่มีความต้องการพัฒนาในแต่ละด้านได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยว คือ ความสะอาด/ความปลอดภัยและภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม 2) โครงสร้างพื้นฐาน คือ สิ่งอำนวยความสะดวกเช่นแผนที่ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ การคมนาคม การสื่อสาร ไฟฟ้า ประปา และลานจอดรถ

3) **การส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว** ได้แก่

(1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวคือ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการพัฒนากิจกรรมเกษตรเพื่อเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

(2) การธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การขายการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ต การร่วมมือกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอื่นๆ การส่งเสริมการขาย การร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยวและการขายผ่านสื่อ

(3) การตลาดการท่องเที่ยว คือ การจัดเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัด ความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับระบบตลาดท่องเที่ยวอื่นๆ การร่วมงานเทศกาลผลไม้และของดีจังหวัด การตลาดร่วมกับบริษัท/โรงงานอุตสาหกรรม และการตลาดร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆนอกจังหวัด

(4) การให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว คือ การต้อนรับ สินค้า ของที่ระลึก ผลผลิต ผลิตภัณฑ์ต่างๆ การบริการอาหาร การนำชมสถานที่/กิจกรรม การกำหนดเงื่อนไข/ราคา และการบริการที่พัก) การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การท่องเที่ยว คือ อินเทอร์เน็ต หน่วยงานภาครัฐ เช่น ททท. อปท.สำนักงานเกษตรจังหวัด หอการค้าจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด วิทยุโทรทัศน์ บุคคลทั่วไปเช่น เพื่อนญาติ พี่น้อง หนังสือพิมพ์ การจัดเทศกาลผลผลิตการเกษตร วารสาร/นิตยสาร วิทยุกระจายเสียงและวิทยุชุมชน

1.3.2 ความต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว ที่ได้ทำการศึกษาพบว่าความต้องการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนามาก ได้แก่

1) **กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร** ระดับความสำคัญและจำเป็นที่มีความต้องการพัฒนาในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) การเชื่อมโยงกิจกรรมกับแหล่งท่องเที่ยว คือ การเยี่ยมชมสวนผลไม้ การเยี่ยมชมสวนผักปลอดสารพิษและการเยี่ยมชมการแปรรูปผลผลิตเกษตร 2) การอบรมให้ความรู้/ภูมิปัญญา/เทคโนโลยีด้านเกษตร คือ การดูแลและบำรุงไม้ผล การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรการขายไม้พันธุ์ไม้ผลและ รูปแบบกิจกรรมเกษตรเช่นวิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียน/ผลไม้ที่ถูกต้อง 3) การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ คือ ผลไม้สด ผักสด สินค้าแปรรูปผลผลิตของกลุ่มแม่บ้าน/วิสาหกิจชุมชน ผลไม้สด ผักสด และพันธุ์พืช ไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผัก พืชสมุนไพร 4) กิจกรรมสาธิต คือ แปลงรวบรวมพันธุ์พืชและจำหน่ายและการสาธิตการแปรรูปผลผลิตเกษตร

2) **แหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน** ระดับความสำคัญและจำเป็นที่มีความต้องการพัฒนาในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยว คือ ความสะอาด/ความปลอดภัยและภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม 2) โครงสร้างพื้นฐาน คือ สิ่งอำนวยความสะดวกเช่นแผนที่ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ การคมนาคม การสุขภาพ ลานจอดรถ ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร

3) **การส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว** ได้แก่

(1) การธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การส่งเสริมการขาย การร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว การขายการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ต การร่วมมือกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอื่นๆ และการขายผ่านสื่อ

(2) การตลาดการท่องเที่ยว คือ การร่วมงานเทศกาลผลไม้และของดีจังหวัด ความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับระบบตลาดท่องเที่ยวอื่นๆ การจัดเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัด การตลาดร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นอกจังหวัดและการตลาดร่วมกับบริษัท/โรงงานอุตสาหกรรม

(3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวคือ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการพัฒนากิจกรรมเกษตรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

(4) การให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวคือ การต้อนรับ การบริการอาหาร การนำชมสถานที่/กิจกรรม การกำหนดเงื่อนไข/ราคา และการบริการที่พัก

1.4 ข้อเสนอแนะจำเป็นในแนวทางการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1) ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก 11 ด้านเรียงจากลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวสิ่งอำนวยความสะดวก (ห้องน้ำ ลานจอดรถ แผนที่ ป้ายบอกทาง ที่พักร่อน ห้องทำกิจกรรมอื่น ๆ) การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การสนับสนุนงบประมาณพัฒนารูปแบบกิจกรรมเกษตร การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การอบรมให้ความรู้ด้านมัคคุเทศก์ การต้อนรับ และการให้บริการเบื้องต้น ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การกำหนดเงื่อนไข/ค่าบริการ โครงสร้างพื้นฐาน (ถนน การคมนาคม ไฟฟ้า ประปา) การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเกษตร การถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ด้านการเกษตร การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตร

2) ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว ที่ได้ทำการศึกษาพบว่าข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก 11 ด้านเรียงจากลำดับจากมากไปหาน้อย คือ โครงสร้างพื้นฐาน (ถนน การคมนาคม ไฟฟ้า ประปา) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว การกำหนดเงื่อนไข/ค่าบริการ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สิ่งอำนวยความสะดวก (ห้องน้ำ ลานจอดรถ แผนที่ ป้ายบอกทาง ที่พักร่อน ห้องทำกิจกรรมอื่น ๆ) และการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตร

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยอง
อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว

**2.1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวและสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของ
ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว** พบว่า เพศชายและหญิงเท่ากัน ซึ่งแตกต่างกับปรีชา เจริญ (2547)
สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบประถมศึกษา ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประกอบ
อาชีพทำสวนผลไม้ เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง สอดคล้องกับปรีชา เจริญ (2547) และ
บางส่วนเป็นสวนผสมซึ่งสวนผลไม้ของเกษตรกรแต่ละรายจะมีจุดเด่นและจุดขายที่แตกต่างกัน จึง
ได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ให้ความรู้ ภูมิปัญญา ด้านการปฏิบัติดูแลรักษา การ
ปรับปรุงคุณภาพ รวมไปถึงผลผลิตที่ให้บริการจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการแหล่งท่อง
เที่ยวเชิงเกษตรเปิดการท่องเที่ยวเฉลี่ย 8.06 ปี รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เฉลี่ย
1,648,125 บาท ลักษณะการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร เปิดสวนผลไม้ให้ชมและการเปิด
บริการส่วนมากจะเปิดบริการเฉพาะฤดูกาล ประเภทบริการจะมีการสาธิต มีมีคฤหาสน์ การบริการ
อาหาร การบริการที่พัก การจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์แปรรูป การรักษาความปลอดภัย มีการ
เชื่อมโยงเครือข่ายกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น มีการให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้าน ด้านการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการจัดอบรมให้แก่พนักงาน ความคิดเห็นต่อหน่วยงานที่ควรมีบทบาทมาก
ที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือระดับท้องถิ่น (อบต.เทศบาล อบจ.) หน่วยงานควร
สนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ การเชื่อมโยงด้าน
การตลาด มีการเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับแหล่งอื่นๆ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
เกษตรที่สามารถพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวได้ คือ ผลผลิตทางการเกษตร กระบวนการผลิต วิถี
ชีวิตความเป็นอยู่ การแปรรูปผลผลิตเกษตร ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวจังหวัด
ระยองส่วนใหญ่เห็นว่าผลไม้อร่อย ธรรมชาติ และคุณภาพและรองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวมีความ
พร้อมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติสวยงาม อาหารพื้นบ้านอร่อย และ
ระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพ

**2.1.2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวและสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของ
นักท่องเที่ยว** พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับปรีชา เจริญ (2547) สถานภาพส่วน
ใหญ่โสด ซึ่งแตกต่างกับปรีชา เจริญ (2547) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี อาชีพส่วน

ใหญ่ คือ พนักงานบริษัทแตกต่างกับประพัทธ์ชัย ไชยนอก (2553) ที่ได้ศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ระยะเวลาที่มาเที่ยวที่นิยม คือ เดินทางไปกลับเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับปรีชา เจริญ (2547) สถานที่พักค้างที่สนใจมากที่สุดคือ รีสอร์ท สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เพราะกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนมากเป็นพนักงานบริษัทรองลงมาข้าราชการและธุรกิจส่วนตัว ส่วนมากต้องการบริการอาหารพื้นเมือง/พื้นบ้าน การได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนมากรับมาจากอินเทอร์เน็ต รองลงมาญาติ พี่น้อง เพื่อน สิ่งนักท่องเที่ยวสนใจไปเที่ยวคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/ธรรมชาติ รองลงมาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวพบว่าส่วนมากมาเพื่อพักผ่อน รองลงมาคือการถือ ผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกซึ่งแตกต่างกับมนตรี เรืองพันธ์ (2545) ที่ได้ศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวเกษตร เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนมาก คือ เพื่อความเพลิดเพลิน หน่วยงานที่ควรมีบทบาทส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ หน่วยงานระดับท้องถิ่น (อบต. เทศบาล อบจ.)

2.2 ความต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว

2.2.1 ด้านกิจกรรมสาธิต โดยรวบรวมความคิดเห็นต่อความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ แปลงรวบรวมพันธุ์พืชและจำหน่ายและการสาธิตการแปรรูปผลผลิต สอดคล้องกับปรีชา เจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเกษตร จังหวัดนครนายก

2.2.2 ด้านการพักแรมในหมู่บ้าน โดยรวบรวมความคิดเห็นต่อความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การพักแบบโฮมสเตย์ สอดคล้องกับปรีชา เจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเกษตร จังหวัดนครนายก

2.2.3 ด้านการเยี่ยมชมกิจกรรมกับแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การเยี่ยมชมสวนผลไม้ รองลงมา คือ การเยี่ยมชมการแปรรูปผลผลิตเกษตร และการเยี่ยมชมสวนผักปลอดสารพิษ

2.2.4 ด้านการอบรมให้ความรู้ภูมิปัญญา/เทคโนโลยีด้านการเกษตร มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การดูแลและบำรุงไม้ผล รองลงมา การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร รูปแบบกิจกรรมเกษตร เช่น วิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียน/ผลไม้ที่ถูกต้อง ตามลำดับ สอดคล้องกับ อร สีแพร อ้างถึงในปรีชา เจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาด้านอุปสงค์ทางการท่องเที่ยว

เชิงเกษตร พบว่า เทคโนโลยีการเกษตรคือสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสและรับรู้ นอกเหนือจาก ความสวยงามของสถานที่ วิธีชีวิต

2.2.5 ด้านการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนา อยู่ในระดับมาก คือ สินค้าแปรรูปผลผลิตของกลุ่มแม่บ้าน/วิสาหกิจชุมชน รองลงมาคือ ผลไม้ผักสด ของใช้/ของที่ระลึกต่างๆ พันธุ์พืช ไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผัก พืชสมุนไพร สอดคล้องกับ ปรีชา เจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเกษตร จังหวัดนครนายก

2.2.6 ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ ความสะอาด/ความปลอดภัย ภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมสภาพธรรมชาติให้มากที่สุด

2.2.7 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น แผนที่ ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ การคมนาคมและการสื่อสาร รองลงมาคือ ไฟฟ้า ประปา และรถพ่วง สามล้อพ่วง การสุขาภิบาล ลานจอดรถ ตามลำดับ สอดคล้องกับมนตรี เรืองพันธ์ (25245) ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคม การสุขาภิบาลชุมชน ไฟฟ้าและประปา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมาก ต่อ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรในจังหวัดนครนายก

2.2.8 ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด รองลงมา คือ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสอดคล้องกับมนตรี เรืองพันธ์ (2545) ที่ได้ศึกษาถึง ปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก พบว่า นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนาท่องเที่ยวของรัฐเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในระดับมาก

2.2.9 การให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว ระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การต้อนรับและระบบอินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ สินค้า ของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ต่างๆ การบริการอาหาร การนำชมสถานที่/กิจกรรม การกำหนดเงื่อนไข/ราคาและการบริการที่ปฏิบัติตามลำดับสอดคล้องกับสอดคล้องกับปรีชา เจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเกษตร จังหวัดนครนายก พบว่า การบริการในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความจำเป็นต้องการพัฒนามากอันดับหนึ่งคือ การต้อนรับ รองลงมาคือ ที่พัก การนำชม อาหาร เงื่อนไขราคาและสินค้า ของที่ระลึกตามลำดับ

2.2.10 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การท่องเที่ยว ระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ อินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ หน่วยงานภาครัฐ เช่น ททท.อปท. สำนักงาน

เกษตรจังหวัด หอการค้าจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด บุคคลทั่วไป เช่น เพื่อน ญาติ พี่น้อง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การจัดเทศกาลผลไม้ วารสาร/นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุชุมชน สอดคล้องกับมนตรี เรืองพันธ์ (2545) ที่ศึกษาพบว่า สื่อที่มีอิทธิพลมากต่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว คือการจัดงานเทศกาล โทรทัศน์ บุคคลทั่วไป วารสาร/นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ เพราะสื่อต่างๆเหล่านี้ในภาวะปัจจุบันเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงบุคคลทุกระดับ

2.2.11 ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การจัดเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัดและความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับระบบตลาดท่องเที่ยวอื่นๆ รองลงมาคือ การร่วมงานเทศกาลผลไม้และของดีจังหวัดและการทำตลาดร่วมกับบริษัท/โรงงานอุตสาหกรรม การทำตลาดร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆนอกจังหวัด สอดคล้องกับปรีชา เจริญชัย (2547) ที่ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดนครนายก

2.2.12 ด้านการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การขยายการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตและการร่วมมือกับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอื่นๆ รองลงมาคือ การส่งเสริมการขายและการร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยวและการขยายการท่องเที่ยวผ่านสื่อ สอดคล้องกับปรีชา เจริญชัย (2547) ที่ได้ศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลมากในด้านธุรกิจการท่องเที่ยวเกษตรคือ ด้านการส่งเสริมการขายและการร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว

2.3 ความต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว

2.3.1 ด้านกิจกรรมสาธิต โดยรวบรวมความคิดเห็นต่อความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ แปลงรวบรวมพันธุ์พืชและจำหน่ายและการสาธิตการแปรรูปผลผลิต สอดคล้องมนตรี เรืองพันธ์ (2545) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรในจังหวัดนครนายก พบว่าปัจจัยการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรมีอิทธิพลมากและการสาธิตถ่ายทอดความรู้มีอิทธิพลมากเป็นอันดับรองจากการต้อนรับ

2.3.2 ด้านการพักผ่อนในหมู่บ้าน โดยรวบรวมความคิดเห็นต่อความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง คือ การพักแบบรีสอร์ทและการพักแบบโฮมสเตย์ รองลงมาคือ การพักในเรือนพักและการบริการทางเดินที่ในสวนตามลำดับสอดคล้องกับการบริษัทคอร์ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด อ่างในปรีชา เจริญชัย (2547) ที่ได้เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก พบว่า ผู้มาเที่ยวส่วนใหญ่ เดินทางไปกลับ มีการพักผ่อนน้อย ทำให้การพัฒนาในด้านนี้ยังมีน้อย

2.3.3 ด้านการเยี่ยมชมกิจกรรมกับแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การเยี่ยมชมสวนผลไม้ รองลงมา คือ การเยี่ยมชมสวนผักปลอดสารพิษ และการเยี่ยมชมการแปรรูปผลผลิตเกษตร ตามลำดับซึ่งแตกต่างกับปรีชา เจริญ (2545) ได้ศึกษาพบว่าด้านการแสดงสินค้าหรือสาธิตมีความจำเป็นต้องพัฒนาปานกลางคือ การสาธิตการแปรรูปผลผลิตเกษตร รองลงมา คือการรวบรวมพันธุ์พืช พืชสวยงามจำหน่าย การสาธิตหัตถกรรมเกษตร และแปลงสาธิตพืชหรือพันธุ์พืชสวยงาม

2.3.4 ด้านการอบรมให้ความรู้/ภูมิปัญญา/เทคโนโลยีด้านการเกษตร มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การดูแลและบำรุงไม้ผลและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร รองลงมา การขยายไม้พันธุ์ ไม้ผลและรูปแบบกิจกรรมเกษตร เช่น วิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียน/ผลไม้ที่ถูกต้อง ตามลำดับ สอดคล้องกับ อร สีแพร อ้างถึงในปรีชา เจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาด้านอุปสงค์ทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เทคโนโลยีการเกษตรคือสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสและรับรู้ นอกเหนือจากความสวยงามของสถานที่วิถีชีวิต

2.3.5 ด้านการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ ผลไม้ ผักสด รองลงมาคือ สินค้าแปรรูปผลผลิตของกลุ่มแม่บ้าน/วิสาหกิจชุมชน พันธุ์พืช ไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผัก พืชสมุนไพรและมีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ของใช้/ของที่ระลึกต่างๆ สอดคล้องกับปรีชา เจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเกษตร จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านการจำหน่ายสินค้า/ผลิตภัณฑ์เกษตรที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องพัฒนามากคือ สินค้าแปรรูป ผลผลิตเกษตร พัฒนามาก รองลงมาคือ สินค้าหัตถกรรมเกษตร ผลไม้สด ผักสด พันธุ์พืช ไม้ผล ไม้ดอก-ไม้ประดับ พืชผัก สมุนไพรและของที่ระลึก

2.3.6 ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ ความสะอาด/ความปลอดภัย รองลงมาคือ ภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือ ต้องการพักผ่อน และความเพลิดเพลินนั้นคือ ภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อมต้องดี ความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว ในส่วนของความปลอดภัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีบริการรักษาความปลอดภัยอยู่แล้ว

2.3.7 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น แผนที่ ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ รองลงมาคือ การคมนาคม การสุขาภิบาล ลานจอดรถ ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร ตามลำดับและมีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางคือ รถพ่วง สามล้อพ่วง สอดคล้องกับปรีชา เจริญ (2547) ที่ได้ศึกษา

พบว่า ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น แผนที่ ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ รองลงมาคือ ลานจอดรถ การสุขาภิบาลชุมชน การคมนาคม ไฟฟ้า และประปา และสื่อสาร

2.3.8 ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ รองลงมา คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสอดคล้องกับปรีชา เจียรนัย (2547) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเกษตร จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก รองลงมาคือ นโยบายของรัฐ การพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบ การพัฒนากิจกรรมเกษตรเพื่อเสริมทรัพยากรการท่องเที่ยวและการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะการกำหนดนโยบายและด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาในการบริหารภาครัฐในปัจจุบันมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ด้านนโยบายและด้านยุทธศาสตร์ การกำหนดแนวทางและเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนต้องสามารถผลักดันให้นำไปสู่การปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่วางไว้ได้อย่างบังเกิดผล

2.3.9 การให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว ระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การต้อนรับ รองลงมาคือ การบริการอาหาร การนำชมสถานที่/กิจกรรม การกำหนดเงื่อนไข/ราคา การบริการที่พัก สินค้า ของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ต่างๆ และระบบอินเทอร์เน็ตตามลำดับสอดคล้องกับสอดคล้องกับปรีชา เจียรนัย (2547) ที่ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเกษตร จังหวัดนครนายก พบว่า การบริการในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความจำเป็นต้องพัฒนามากอันดับหนึ่งคือ การต้อนรับ รองลงมาคือ ที่พัก การนำชม อาหาร เงื่อนไข/ราคาและสินค้า ของที่ระลึกตามลำดับ

2.3.10 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การท่องเที่ยว ระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ หน่วยงานภาครัฐ เช่น ททท. อปท. สำนักงานเกษตรจังหวัด หอการค้าจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต การจัดเทศกาลผลไม้ วิทยุโทรทัศน์ บุคคลทั่วไป เช่น เพื่อนญาติ พี่น้อง และมีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง คือ วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ วารสาร/นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง สอดคล้องกับมนตรี เรืองพันธ์ (2545) ที่ศึกษาพบว่า สื่อที่มีอิทธิพลมากต่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว คือการจัดเทศกาลผลไม้ โทรทัศน์ บุคคลทั่วไป วารสาร/นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ เพราะสื่อต่างๆ เหล่านี้ในภาวะปัจจุบันเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงบุคคลทุกระดับ

2.3.11 ด้านการตลาดการท่องเที่ยว มีระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การร่วมงานเทศกาลผลไม้และของดีจังหวัด รองลงมาคือ ความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับระบบตลาดท่องเที่ยวอื่นๆ การจัดเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัดและของดีจังหวัด การทำตลาดร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆนอกจังหวัดและการทำตลาดร่วมกับบริษัท/โรงงานอุตสาหกรรม สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่านักท่องเที่ยวจำนวนมากที่มาท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้วสนใจที่จะไปท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/ธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล โบราณสถาน/ศิลปวัฒนธรรม

2.3.12 ด้านการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ระดับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การส่งเสริมการขาย รองลงมาคือ การร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว การขายการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตและการร่วมมือกับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอื่นๆและการขายการท่องเที่ยวผ่านสื่อ ตามลำดับสอดคล้องกับปรีชา เกียรนัย (2547) ที่ได้ศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลมากในด้านธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือ ด้านการส่งเสริมการขายและการร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวได้รับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต มากที่สุด นั้นแสดงว่าการขายผ่านสื่อต่างๆจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา

2.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การศึกษาพบว่าประชากรเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้ให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดระยอง ตามลำดับดังนี้

2.4.1 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ควรมีป้ายบอกชัดเจนว่าตำแหน่งใดที่สามารถเข้าไปได้หรือไม่ได้ และหรือ ห้ามปีนห้ามขึ้น อันตรายเนื่องจากอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุ จากผลไม้ร่วงใส่ หรือตกต้นไม้ได้

2.4.2 สิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีป้ายบอกชัดเจน มีที่จอดรถสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และมีความปลอดภัย

2.4.3 การประชาสัมพันธ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ททท. อปท.และสำนักงานเกษตรจังหวัด ควรมีการประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างผู้ประกอบการต่างๆและจัดแสดงสินค้าของสวนท่องเที่ยวเชิงเกษตรก่อนการเปิดสวน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน หรือกำหนดมาตรฐานให้ได้เหมือนหรือใกล้เคียงกันให้มากที่สุด และยังสามารถที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้

2.4.4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ชุมชนใกล้เคียงที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีส่วนร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วยเช่นการขายผลผลิต

ผลไม้สดให้กับผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยกัน ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้าไปมีบทบาท และเป็นผู้ประสานงานด้วย

2.4.5 การสนับสนุนงบประมาณพัฒนารูปแบบกิจกรรมเกษตร ควรมีการสนับสนุนงบประมาณ ได้แก่ การทำแผ่นพับ ป้าย การประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุ เป็นต้น

2.4.6 การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว ให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งท้องถิ่น รัฐ และเอกชน รวมไปถึงชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นในทุกสื่อ เพื่อเป็นการส่งเสริมการขาย และภาครัฐต้องเข้ามาเป็นสื่อกลาง ในการร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร(2547:8-28) อ้างในปรีชา เจียรนัย ที่ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านการตลาด การจำหน่ายสินค้าและบริการ การกำหนดราคา แนวทาง วิธีการประชาสัมพันธ์ รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวในเชิงท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ได้มาสัมผัสกิจกรรมของเกษตรกร

2.4.7 การอบรมให้ความรู้ด้านมัคคุเทศก์ การต้อนรับ และการให้บริการเบื้องต้น ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการบริการและการต้อนรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

2.4.8 การกำหนดเงื่อนไขค่าบริการ เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวและเครือข่าย รวมทั้งภาครัฐที่ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทุกจุด ควรร่วมมือกันกำหนดราคาให้เป็นมาตรฐาน และไม่ควรกำหนดราคาต่ำเกินไป ควรดูตามสถานการณ์ราคาผลไม้และสภาพของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวด้วยว่า มีการบริการเพิ่มเติมด้านใดบ้าง ทั้งนี้ถ้าการกำหนดราคาเดียวกันอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบกัน เพราะบริบทของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน

2.4.9 โครงสร้างพื้นฐาน (ถนน การคมนาคม ไฟฟ้า ประปา) ควรมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทั้งสายหลักและสายรอง ที่จะไปสู่ท่องเที่ยวให้สะดวกสบายกว่านี้สอดคล้องกับมนตรี เรืองพันธ์ (2545) ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครนายก และรัฐต้องช่วยเหลือในระดับมาก

2.4.10 การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเกษตร การถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ด้านการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวการเกษตรบางแห่ง เป็นศูนย์เรียนรู้ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ควรจัดทำแผนกิจกรรมไว้ให้ชัดเจน ตามสภาพของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว

2.4.11 การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตร ควรมีการจัดฝึกอบรมการแปรรูปผลผลิตเกษตรให้ได้มาตรฐาน เช่น การแปรรูปทุเรียน ได้แก่ ทุเรียนทอด และทุเรียนกวน มังคุดกวน สับปะรดกวน

2.5 ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว จากศึกษาการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวได้ให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดระยอง ตามลำดับดังนี้

2.5.1 โครงสร้างพื้นฐาน (ถนน การคมนาคม ไฟฟ้า ประปา) ควรมีการจัดทำป้ายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ชัดเจนเพื่อสะดวกในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.5.2 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทุกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สอดคล้องการศึกษาค้นคว้าพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.5.3 การประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการให้ต่อเนื่องและมากขึ้นทุกกิจกรรม ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สอดคล้องการศึกษาค้นคว้าพบว่ากลุ่มเป้าหมายคือนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่วนใหญ่จากอินเทอร์เน็ต

2.5.4 การกำหนดเงื่อนไขค่าบริการ ควรมีการกำหนดราคาการเข้าชมทุกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นราคาเดียวสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2547) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า การกำหนดราคา แนวทาง รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวในเชิงท่องเที่ยวธุรกิจเกษตร ได้มาพบสัมผัสกิจกรรมของเกษตรกร

2.5.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนและผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องร่วมมือกันดูแลสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพธรรมชาติให้มากที่สุด ท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมเข้ามาดูแลเรื่องความสะอาด และในด้านกิจกรรมให้บริการ ควรมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจโดยได้จากการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแล้วพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้อง

2.5.6 การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้ภาครัฐเพิ่มบทบาทให้การสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวในการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับระบบตลาดท่องเที่ยวอื่นๆ

2.5.7 การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเกษตร การถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ด้านการเกษตร ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องจัดทำขั้นตอนกิจกรรมต่างให้ชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าพบว่านักท่องเที่ยวต้องการพัฒนาด้านการขยายพันธุ์ไม้ผล การดูแลรักษา การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

2.5.8 การสนับสนุนงบประมาณพัฒนารูปแบบกิจกรรมเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนทุกด้าน

2.5.9 สิ่งอำนวยความสะดวก (แผนที่ ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ ลานจอดรถ) ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆเช่น ทำแผนที่ภายในแหล่งท่องเที่ยวพร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยวแต่ละจุดให้ชัดเจน ห้องน้ำสาธารณะสอดคล้องกับมนตรี เรื่องพันธุ์ (2545) ที่ได้ศึกษา

พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดนครนายก

2.5.10 การอบรมให้ความรู้ด้านมัลติมีเดีย การต้อนรับ และการให้บริการเบื้องต้น ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมเกี่ยวกับการบริการและการต้อนรับนักท่องเที่ยว

2.5.11 การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตร ผู้ประกอบการควรความแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจในขั้นตอนการแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อพิจารณานำมาเสนอแนะ 2 ประเด็นใหญ่ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เพื่อการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยอง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ท้องถิ่น รัฐและเอกชน ควรร่วมกันในลักษณะบูรณาการในการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดระยอง มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ค่อนข้างพร้อม และหลากหลายอยู่แล้ว เพียงแต่พัฒนาปรับปรุงปัจจัยเสริมอื่นๆเช่น สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเช่น ป้ายบอกทาง ลานจอดรถ ห้องน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน เน้นการประชาสัมพันธ์ ด้านการตลาด ด้านการสร้างเครือข่ายท่องเที่ยว ด้านพัฒนาความรู้ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านกิจกรรมเกษตร และมาตรฐานสินค้า ทั้งสดและแปรรูป

3.1.2 เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยอง ควรร่วมมือกันกำหนดแนวทาง แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทำให้แต่ละหน่วยงานหรือกลุ่ม องค์กร รับทราบและตระหนักในภารกิจที่ต้องดำเนินการ ทำให้สามารถกำหนดแผนโครงการ งบประมาณ รวมทั้งบุคลากรที่จะดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้สอดคล้องและสนับสนุนกัน ทำให้สามารถดำเนินการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ไม่ยากจากข้อมูลการวิจัยนี้สามารถบ่งบอก แนวทางความต้องการพัฒนา และกิจกรรมต่างๆที่จะต้องปรับปรุง พัฒนา เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดระยอง เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.1.3 เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดระยอง ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาครัฐสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัด ในด้านต่างๆ เช่น ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านแหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้าง

พื้นฐาน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และด้านประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การท่องเที่ยว

3.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับการตลาดท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 3.2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ
- 3.2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเปิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแหล่งใหม่

